
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ МЕДИЧНОЇ ТАЄМНИЦІ В УКРАЇНІ

Кравченко О. М.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-497-9-30>

Вступ

У відповідності до ст. 39–1 Закону України (ЗУ) «Основи законодавства України про охорону здоров'я», а саме право на таємницю про стан здоров'я, де зазначено наступне, що пацієнт має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при його медичному обстеженні. Забороняється вимагати та надавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз та методи лікування пацієнта.

В свою чергу у ст.40 ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я» вказано, що лікарська таємниця – це медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків¹.

При використанні інформації, що становить лікарську таємницю, в навчальному процесі, науково-дослідній роботі, в тому числі у випадках її публікації у спеціальній літературі, повинна бути забезпечена анонімність пацієнта².

Авторська наукова робота присвячена вдосконаленню нормативно-правового забезпечення охорони медичної таємниці в Україні, а також концептуалізації понятійно-категоріального апарату у цій сфері.

В науковій розвідці (НР) проаналізоване законодавство України у сфері нормативно-правового забезпечення охорони медичної/лікарської таємниці, а також в науковій праці розглянуто бачення науковців на існуючі нормативно-правові проблеми у цій сфері.

¹ Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 18.07.2024).

² Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 18.07.2024).

1. Стан нормативно-правового забезпечення охорони медичної таємниці в Україні

Тетяна Сліпченко у своєму науковому доробку зазначає, що правомірно розголошуючи лікарську таємницю, медичний працівник повинен пам'ятати: реалізуючи своє право на передання інформації про пацієнта, медики повинні чітко знати законодавчу норму, на підставі якої надають медичну інформацію, тим самим правомірно розголошуючи медичну таємницю, та вчиняти такі дії на підставі запиту, оформленого в установленому законом порядку. 1. «В інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини, територіальної цілісності або громадянського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя». 2. Інформацію про стан здоров'я неповнолітніх дітей медик має повідомляти батькам (усиновлювачам), опікунам, піклувальникам³. 3. Наречені мають право бути взаємно обізнані про стан здоров'я (ст. 30 Сімейного кодексу України). 4. При загрозі поширення інфекційних захворювань підприємства, установи і організації зобов'язані негайно інформувати органи державної санітарно-епідеміологічної служби про надзвичайні події і ситуації, що становлять загрозу здоров'ю населення, санітарному та епідемічному благополуччю, про хворих, які є носіями збудників інфекційних захворювань, або осіб, які були в контакті з такими хворими. 5. У разі надзвичайних ситуацій, що становлять загрозу здоров'ю населення, санітарному та епідеміологічному благополуччю. 6. Повідомляти про вчинене насильство в сім'ї уповноважені підрозділи органів Національної поліції і надавати інформацію з питань попередження насильства в сім'ї на запит уповноважених органів (ст. 9 Закону «Про попередження насильства в сім'ї»). 7. Допускається передача відомостей про стан психічного здоров'я людини та надання їй психіатричної допомоги без згоди особи або без згоди її законного представника. 8. Інформація про результати тестування на ВІЛ, про наявність або відсутність в людини ВІЛ-інфекції дозволяється лише: особі, щодо якої було проведено тестування, батькам чи іншим законним представникам такої особи; іншим медичним працівникам та закладам охорони здоров'я – винятково у зв'язку з лікуванням цієї особи; іншим третім особам – лише за рішенням суду в установлених законом випадках (ч. 4 ст. 13 Закону «Про протидію поширенню хвороб,

³ Сліпченко Т. О. Лікарська таємниця правові основи захисту. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. № 2 (26). С. 91–96. DOI: 10.35774/app2021.02.091

зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ»). 9. Відомості про лікування людини в наркологічному закладі можна надавати лише правоохоронним органам у разі притягнення цієї людини до кримінальної або адміністративної відповідальності (ст. 14, ч. 5 Закону «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними») ⁴. 10. У разі звільнення хворого на туберкульоз місць позбавлення волі установа виконання покарань, в якій хворий відбував покарання, інформує про стан здоров'я та необхідність продовження лікування за обраним місцем проживання чи перебування, а також повідомляє про клінічну та диспансерну категорію його захворювання відповідний протитуберкульозний заклад». 11. Крім того, у процесі підготовки відповіді на адвокатські запити, запити правоохоронних органів (ст. 93 КПК України), згідно з ухвалою суду в кримінальному провадженні (ст. 132, 159 КПК України) у законодавчо встановлених випадках допускається розголошення лікарської таємниці. 12. Під час судових розглядів, коли для реалізації своїх прав (забезпечення прав клієнтів – для юристів) необхідна інформація, яка становить об'єкт медичної таємниці та не підлягає розголошенню. Витребувати такі відомості можна в процесі розгляду справи в суді, подавши клопотання про витребування доказів на підставі ст. 137 ЦПК України. Інститут лікарської таємниці виконує важливу функцію як у приватноправових, так і в публічно-правових відносинах, оскільки захищає як приватні інтереси кожної конкретної особи, так і охороняє суспільне здоров'я, інтереси суспільства загалом. Обстоюючи свободу особи, її право на конфіденційність особистого, ми не повинні забувати про здоров'я тих, хто нас оточує, та суспільну безпеку. Інформаційна діяльність – це завжди балансування, зокрема балансування між правом суспільства знати інформацію і правом особи на приватне життя. Право на приватне життя, зокрема на таємницю про стан свого здоров'я, зазвичай перемагає – окрім випадків, коли дотримання такого права загрожує суспільству ⁵.

В свою чергу Анатолій Байда стверджує, що зважаючи на особливості розголошення лікарської таємниці для встановлення соціальної обумовленості цього кримінального правопорушення доцільним та достатнім є аналіз соціальних та кримінологічних факторів

⁴ Сліпченко Т. О. Лікарська таємниця правові основи захисту. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. № 2 (26). С. 91–96. DOI: 10.35774/app2021.02.091

⁵ Сліпченко Т. О. Лікарська таємниця правові основи захисту. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. № 2 (26). С. 91–96. DOI: 10.35774/app2021.02.091

його криміналізації⁶. Соціальні фактори показують відповідність криміналізації незаконного розголошення лікарської таємниці основним тенденціям державної і суспільної політики, рівню і характеру суспільної свідомості та стану громадської думки. Також соціальні фактори визначаються важливістю відносин, які забезпечують охорону інформації по стан здоров'я особи, інтимну та сімейну сторони її життя. Окрім того, науково-технічний прогрес у медицині породжує нові явища, яким необхідні свої етичні гарантії. Особливе значення має збереження в таємниці таких медичних заходів як корекція статі, штучне запліднення, трансплантація тощо. Проте у нашій державі ще з моменту набуття незалежності незмінними є окремі негативні прояви функціонування системи охорони здоров'я, які збереглися з радянських часів. Такими проявами є авторитаризм у відносинах лікаря та пацієнта і як наслідок пов'язане з цим ігнорування прав останнього, безвідповідальність медичного персоналу, декларативність переважної більшості правових норм. Важливе значення при встановленні кримінологічних факторів, які вплинули на встановлення кримінальної відповідальності за незаконне розголошення лікарської таємниці, є суспільна небезпечність такого діяння, його поширеність та рівень латентності. Свідченням високого ступеня суспільної небезпечності розголошення лікарської таємниці є передбачення законодавцем відповідальності за це діяння у розділі II Особливої частини Кримінального кодексу «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи». Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя та здоров'я, честь і гідність визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Проте суспільна небезпечність діяння не вичерпується важливістю суспільних відносин, на які воно посягає, і необхідним є встановлення наслідків, які можуть бути спричинені таким посяганням. Законодавець у ст. 145 КК передбачив відповідальність за незаконне розголошення лікарської таємниці, якщо воно спричинило тяжкі наслідки. Проте нормативно ніде не закріплено, які ж саме наслідки потрібно відносити до тяжких, тобто дане поняття є оціночним. Встановлено, що такими наслідками може бути суттєва шкода здоров'ю, а також моральна шкода. Однак досліджуване кримінальне правопорушення не має значної поширеності та має значний рівень латентності⁷.

⁶ Байда А. Соціальні та кримінологічні фактори встановлення кримінальної відповідальності за розголошення лікарської таємниці. *Право та інноваційне суспільство – Law and innovative society*. 2024. № 1(22). С. 64–74. DOI: 10.37772/2309-9275-2024-1(22)-6

⁷ Байда А. Соціальні та кримінологічні фактори встановлення кримінальної відповідальності за розголошення лікарської таємниці. *Право та інноваційне суспільство – Law and innovative society*. 2024. № 1(22). С. 64–74. DOI: 10.37772/2309-9275-2024-1(22)-6

На основі аналізу законодавства України та поглядів дослідників у сфері охорони здоров'я, автором запропоновано доповнити ст. 39–1 (право на таємницю про стан здоров'я) ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я»⁸, таким змістом, а саме переліком підстав щодо розголошення медичної таємниці без згоди пацієнта.

Підсумовуючи аналіз законодавства та поглядів науковців на проблематику у забезпеченні нормативно-правової охорони медичної/лікарської таємниці в Україні, автором запропоновано наступне, як-от:

– перелік підстав щодо розголошення медичної таємниці без згоди пацієнта, автором рекомендовано перерахувати в ст. 39–1 ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

– розмежувати поняття «медична таємниця» та «лікарська таємниця».

Більше того, автор рекомендує внести поправки до ст. 40 ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я», такого змісту:

Медична таємниця – це таємна інформація в сфері охорони здоров'я, лікарські секрети, а також конфіденційна інформація та інша інформація з обмеженим доступом, що була віднесена до медичної таємниці.

Лікарські секрети – це конфіденційна інформація про фізичних осіб та/або інша інформація, що стала відома медичним працівникам та іншим особам, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків.

При використанні інформації, що становить медичну таємницю та/або лікарські секрети, в навчальному процесі, науково-дослідній роботі, в тому числі у випадках її публікації у спеціальній літературі, повинна бути забезпечена анонімність пацієнта.

2. Пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової охорони медичної таємниці в Україні

Автор наукової розвідки (НР) погоджується зі вченими, які вважають, що законодавчий термін «лікарська таємниця» (ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я), що за смыслом обмежується лише обов'язком лікарів, пропонуємо замінити точнішим і універсальним терміном «медична таємниця» – інформація, отримана у

⁸ Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 18.07.2024).

процесі надання медичної допомоги, яка не підлягає розголошенню, крім випадків, передбачених законодавством, про яку будь-яким медичним працівникам та іншим особам стало відомо у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків. Медичні працівники зобов'язані додержуватись правового режиму медичної таємниці, а його порушення призводить до юридичної відповідальності (кримінальна, дисциплінарна, цивільно-правова). Українське законодавство містить низку підстав для розголошення медичної таємниці без згоди пацієнта, проте їхня розпороченість по численних нормативно-правових актах ускладнює ознайомлення з ними медичного працівника. Доцільно навести перелік усіх підстав в одній законодавчій статті, а саме у ст. 39–1 Основ законодавства України про охорону здоров'я⁹.

Автор НР пропонує для удосконалення понятійно-категоріального апарату в сфері охорони медичної таємниці, такі визначення відомостей, що становлять таємну інформацію у сфері охорони здоров'я :

1. Медична таємниця – це таємна інформація в сфері охорони здоров'я, лікарські секрети, а також конфіденційна інформація та інша інформація з обмеженим доступом, що була віднесена до медичної таємниці.

2. Лікарські секрети – це конфіденційна інформація про фізичних осіб та/або інша інформація, що стала відома медичним працівникам та іншим особам, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків.

У попередніх наукових розвідках, автором були запропоновані пропозиції для удосконалення концептуалізації понятійно-категоріального апарату в сфері нормативно-правової охорони конфіденційної інформації бізнесу та комерційної таємниці, а також інші аспекти в сфері таємної інформації в Україні. Більше того, запропоновані нові поняття, а також пропозиції щодо вдосконалення наявних термінів, та інші аспекти у сфері інформації з обмеженим доступом в Україні, як-от:

1. Наукова розвідка (НР) – це наукова діяльність людини або групи людей, спрямована на пошук нового (матеріального, нематеріального), проведення наукових досліджень у певній галузі науки, аналіз і систематизацію результатів розвідки у вигляді теорій, гіпотез, наукових

⁹ Дічко Г.О., Алексєєв О.Г., Аніщенко М.А., Гамбург Л.С. Медична таємниця: проблема понятійного змісту та характеристика випадків правомірного розголошення. *Електронне наукове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. 2019. № 3. С. 126–129.

добробків тощо. Результати НР підлягають опублікуванню та захисту у складі дисертацій, монографій, наукових статей, тез доповідей, інших наукових добробків.

2. Самохист – це втілення та реалізація своїх здібностей або талантів. Самохист свого права інтелектуальної власності, а саме комерційної таємниці (КТ) як об'єкта права інтелектуальної власності.

3. Бенчмаркінг в забезпеченні охорони КТ та/або КІБ – це мистецтво застосування найкращих новітніх заходів/методів в забезпеченні охорони й захисту КТ та/або КІБ, від сучасних загроз та інших посягань.

4. Рейжиніринг в забезпеченні безпеки КТ та/або КІБ – це майстерність використовувати наявний досвід в забезпеченні безпеки КТ та/або КІБ, а також здатність вивести охорону й захист КТ та/або КІБ на новий, якісний рівень, зробити охорону КТ та/або КІБ ефективнішою, конкурентнішою на ринку в забезпеченні безпеки КТ та/або КІБ, кардинально змінити принципи в забезпеченні безпеки бізнесу від сучасних загроз, а також інших посягань.

4. Конфіденційна інформація (КІ) – це інформація, в тому числі сімейні секрети, доступ до якої обмежено фізичною (та/або юридичною) особою та яка може поширюватися у визначеному порядку за її бажанням відповідно до передбачених нею умов.

5. Враховуючи присутність в законодавчому визначенні КІ згадки про юридичну особу, певний бізнес може секретити свою комерційно цінну інформацію під грифом «КІ» та/або «КТ». Саме тому, потрібно розмежувати поняття «КІ про фізичну особу» та «КІ бізнесу», для удосконалення понятійно-категоріального апарату законодавчої бази України та сформулювати так:

а) Конфіденційна інформація про фізичну особу (КІ) – це інформація, в тому числі сімейні секрети, доступ до якої обмежено фізичною особою та яка може поширюватися у визначеному порядку за її бажанням відповідно до передбачених нею умов (персональні дані, місце роботи, склад сім'ї, ділова репутація, та інша інформація про фізичну особу);

б) Конфіденційна інформація бізнесу (КІБ) – це комерційно цінна інформація для бізнесу (суб'єкта господарювання, підприємства, установи або організації), яка у разі її витоку, втрати, чи інших незаконних дій щодо КІБ може негативно вплинути на прибуток бізнесу.

6. Комерційна інформація бізнесу – це комерційно цінна інформація для бізнесу, яка у найближчій перспективі може стати комерційним секретом, комерційною таємницею та/або конфіденційною інформацією бізнесу (при втраті, витоку або інших незаконних діях щодо такої інформації, може негативно вплинути на прибуток бізнесу).

7. Комерційні секрети (КС) – це інформація, яка має комерційну цінність в сфері бізнесу (суб'єкта господарювання, підприємства, установи або організації), та стосується конкретного секрету (технічного, виробничого, організаційного або іншого) підприємства. Сукупність КС – це комерційна таємниця (КТ).

8. Комерційна таємниця (КТ) – це комерційно цінна інформація; суб'єкт господарювання є власником технічної, організаційної інформації або інших КС, має право на захист від незаконного використання цієї інформації третіми особами за умов, що ця інформація має комерційну цінність у зв'язку з тим, що вона не відома третім особам і до неї немає вільного доступу інших осіб на законних підставах, а власник інформації вживає належних заходів для її захисту.

9. На думку автора, поняття охорона та захист потребують розмежування, а саме:

1) Охорона – це більш ширше поняття аніж термін захист (візьмемо, до прикладу, Міністерство охорони здоров'я України), який включає в себе різні види захисту, такі як технічний захист, юридичний захист, та ін. До прикладу, охорона КТ та/або КІБ на підприємстві включає в себе: юридичний захист, фізичний захист на підприємстві, технічний захист;

2) Захист – має вузьку направленість й стосується конкретного виду захисту, як-от до прикладу: технічний захист; фізичний захист; захист своїх прав у суді; захист прав, свобод та законних інтересів громадян й юридичних осіб державою; захист інформації з обмеженим доступом; та ін.

10. Бізнес-шпигунство (БШ) – це отримання інформації, яка має комерційну цінність для бізнес-діяльності фірми або іншого суб'єкта господарювання та надає переваги у сфері бізнесу над конкурентами, шляхом використання заборонених законом методів.

11. Технічне бізнес-шпигунство (ТБШ) – це незаконний збір комерційно цінної інформації для бізнесу, шляхом зняття цієї інформації ТБШ за допомогою спеціальних технічних засобів.

Підеумовуючи аналіз законодавства України, та поглядів науковців на проблематику у сфері забезпеченні нормативно-правової охорони медичної/лікарської таємниці, автором запропоновано наступне, як-от:

– перелік підстав щодо розголошення медичної таємниці без згоди пацієнта, автором рекомендовано перерахувати в ст. 39–1 ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

– розмежувати поняття «медична таємниця» та «лікарська таємниця», а саме сформулювати так:

1) медична таємниця – це таємна інформація в сфері охорони здоров'я, лікарські секрети, а також конфіденційна інформація та інша

інформація з обмеженим доступом, що була віднесена до медичної таємниці;

2) лікарські секрети – це конфіденційна інформація про фізичних осіб та/або інша інформація, що стала відома медичним працівникам та іншим особам, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків.

У попередніх наукових працях, автором запропоновано сублімувати таємну інформацію, а саме шляхом зменшення кількості таємниць, та не множення їх в подальшому. Це потрібно для вдосконалення нормативно-правового забезпечення охорони інформації з обмеженим доступом, а саме конфіденційної інформації та таємної інформації в Україні, як-от:

1) розвідувальну таємницю віднести до державної таємниці, як розвідувальна інформація та/або розвідувальні секрети;

2) професійну таємницю, сімейну таємницю, таємницю усиновлення, особисту таємницю – віднести до конфіденційної інформації про фізичну особу;

3) на думку автора, професійна таємниця – це комерційно цінна інформація, що належить до конфіденційної інформації бізнесу та/або комерційної таємниці (якщо приватне підприємство), а якщо державна установа, тоді її (професійну таємницю) слід віднести до службової інформації та/або державної таємниці.

4) інформацію з обмеженим доступом в сфері бізнесу (юридичних осіб, підприємств) – віднести до конфіденційної інформації бізнесу (КІБ) та/або до комерційної таємниці (КТ);

5) інші аспекти у сфері конфіденційної інформації та таємної інформації в Україні, були предметом наукових розвідок у попередніх працях автора¹⁰.

Висновки

Роблячи висновки наукового дослідження, а саме аналізу нормативно-правової бази та поглядів науковців у сфері нормативно-правового забезпечення охорони медичної таємниці в Україні, автором запропоновано для удосконалення понятійно-категоріального апарату у сфері охорони здоров'я, визначити відомості, що становлять таємну інформацію у сфері охорони здоров'я таким змістом, як-от:

1. Медична таємниця – це таємна інформація в сфері охорони здоров'я, лікарські секрети, а також конфіденційна інформація та інша

¹⁰ Див. праці 5–80 списку літератури.

інформація з обмеженим доступом, що була віднесена до медичної таємниці.

2. Лікарські секрети – це конфіденційна інформація про фізичних осіб та/або інша інформація, що стала відома медичним працівникам та іншим особам, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків.

Окрім того, перерахувати перелік підстав щодо розголошення медичної таємниці та/або лікарських секретів без згоди пацієнта в ст. 39–1 ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

Більше того, автор рекомендує внести поправки до ст.40 (медична таємниця) ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я», такого змісту:

Медична таємниця – це таємна інформація в сфері охорони здоров'я, лікарські секрети, а також конфіденційна інформація та інша інформація з обмеженим доступом, що була віднесена до медичної таємниці.

Лікарські секрети – це конфіденційна інформація про фізичних осіб та/або інша інформація, що стала відома медичним працівникам та іншим особам, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків.

При використанні інформації, що становить медичну таємницю та/або лікарські секрети, в навчальному процесі, науково-дослідній роботі, в тому числі у випадках її публікації у спеціальній літературі, повинна бути забезпечена анонімність пацієнта.

Анотація

Наукова робота присвячена вдосконаленню нормативно-правового забезпечення охорони медичної таємниці в Україні, а також концептуалізації понятійно-категоріального апарату у цій сфері.

Для вдосконалення нормативно-правового забезпечення охорони медичної таємниці в Україні, автором запропоновано перелік підстав щодо розголошення медичної таємниці та/або лікарських секретів без згоди на то пацієнта, перерахувати в ст. 39–1 ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я». Внести поправки до ст.40 ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я» такого змісту:

Медична таємниця – це таємна інформація в сфері охорони здоров'я, лікарські секрети, а також конфіденційна інформація та інша інформація з обмеженим доступом, що була віднесена до медичної таємниці.

Лікарські секрети – це конфіденційна інформація про фізичних осіб та/або інша інформація, що стала відома медичним працівникам та іншим особам, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків.

При використанні інформації, що становить медичну таємницю та/або лікарські секрети, в навчальному процесі, науково-дослідній роботі, в тому числі у випадках її публікації у спеціальній літературі, повинна бути забезпечена анонімність пацієнта.

Окрім того, у науковій роботі автором запропоновано сублімувати таємну інформацію, а саме шляхом зменшення кількості таємниць, та не множення їх в подальшому без належних на те підстав. Так як це потрібно для вдосконалення нормативно-правового забезпечення охорони й захисту інформації з обмеженим доступом, конфіденційної інформації та таємної інформації в Україні. Автором запропоновано наступне, як-от:

- розвідувальну таємницю віднести до державної таємниці (ДТ), як розвідувальна інформація та/або розвідувальні секрети;

- професійну таємницю, сімейну таємницю, таємницю усиновлення, особисту таємницю – віднести до конфіденційної інформації про фізичну особу;

- на думку автора, професійна таємниця – це комерційно цінна інформація, що належить до конфіденційної інформації бізнесу та/або комерційної таємниці (якщо приватне підприємство), а якщо державна установа, тоді до службової інформації та/або ДТ;

- інформацію з обмеженим доступом в сфері бізнесу (юридичних осіб, підприємств) – віднести до конфіденційної інформації бізнесу (КІБ) та/або до комерційної таємниці (КТ);

- з іншими науково-дослідними пропозиціями, можна ознайомитись у попередніх наукових розвідках автора (див. праці 5–80 списку літератури).

Література

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text> (дата звернення: 18.07.2024).

2. Сліпченко Т. О. Лікарська таємниця правові основи захисту. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. № 2 (26). С. 91–96. DOI: 10.35774/app2021.02.091

3. Байда А. Соціальні та кримінологічні фактори встановлення кримінальної відповідальності за розголошення лікарської таємниці. *Право та інноваційне суспільство – Law and innovative society*. 2024. № 1(22). С. 64–74. DOI: 10.37772/2309-9275-2024-1(22)-6

4. Дічко Г.О., Алексеев О.Г., Аніщенко М.А., Гамбург Л.С. Медична таємниця: проблема понятійного змісту та характеристика випадків правомірного розголошення. *Електронне наукове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. 2019. № 3. С. 126–129.

5. Кравченко О.М. Адміністративно-правові засади охорони комерційної таємниці в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2019. 253 с.

6. Кравченко О.М. Адміністративно-правові засади охорони комерційної таємниці в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук :12.00.07. Київ, 2019. 21 с.

7. Кравченко О.М. Суб'єкти та їх повноваження щодо охорони комерційної таємниці в Україні. *Органи публічної влади в Україні: теорія та практика*: колект. моногр. Київ : МОН України ; НУ «Одеська юридична академія», 2019. С. 133–156.

8. Кравченко О.М. Адміністративно-правова охорона комерційних секретів бізнесу. *Права людини та публічне врядування в сучасних умовах*: колект. моногр. м. Рига, Латвія: європейське видавництво “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2023. С. 449–464. DOI: 10.30525/978-9934-26-320-0-22

9. Кравченко О.М. Бізнес-шпигунство. *Сучасна парадигма публічного та приватного права в умовах сталого розвитку*: колект. моногр. м. Рига, Латвія : європейське видавництво “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2023. С. 353–376. DOI: 10.30525/978-9934-26-331-6-16

10. Кравченко О.М. Заходи забезпечення безпеки комерційної таємниці та конфіденційної інформації бізнесу в Україні. *Наука, технології та інновації в сучасному світі*: колект. моногр. м. Рига, Латвія : європейське видавництво “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2023. С. 421–442. DOI: 10.30525/978-9934-26-364-4-18

11. Кравченко О.М. Роль адміністративно-правової охорони комерційної таємниці та конфіденційної інформації бізнесу в забезпеченні сталого розвитку промисловості. *Трудове право ЄС: гідна праця та розбудова інституційної спроможності для сталого розвитку*: колект. моногр. м. Рига, Латвія : європейське видавництво “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2023. С. 150–172. DOI: 10.30525/978-9934-26-396-5-8

12. Кравченко О.М. Особливості відповідальності за неправомірні дії щодо комерційної таємниці та конфіденційної інформації бізнесу в Україні. *Проблеми реалізації норм права в умовах сучасних викликів*: колект. моногр. м. Рига, Латвія : європейське видавництво “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2024. С. 107–130. DOI: 10.30525/978-9934-26-400-9-5

13. Кравченко О.М. Правове забезпечення євроінтеграційних процесів охорони комерційної таємниці та конфіденційної інформації бізнесу в Україні. *Правове забезпечення євроінтеграції: загальноправовий та галузевий аспекти*: колект. моногр. м. Рига, Латвія : європейське видавництво “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2024. С. 244–264. DOI: 10.30525/978-9934-26-424-5-13

14. Кравченко О.М. Influence of martial law on the further development of the protection of Trade secret and confidential information of business in Ukraine. *Вплив воєнного стану в Україні на подальший розвиток юриспруденції*: колект. моногр. м. Рига, Латвія : європейське видавництво “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2024. С. 86–105. DOI: 10.30525/978-9934-26-440-5-5

15. Кравченко О.М. Концептуалізація застосування бенчмаркінгу та реінжинірингу в забезпеченні правової охорони комерційної таємниці та конфіденційної інформації бізнесу в Україні. *Трансформація системи права та правозахисту під впливом воєнного стану*: колект. моногр. м. Рига, Латвія : європейське видавництво “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2024. С.

16. Кравченко О.М. Забезпечення адміністративно-правової охорони комерційної таємниці та конфіденційної інформації бізнесу в Україні: концептуальні виклики та загрози в умовах воєнного стану. *Юриспруденція в умовах воєнного стану: концептуальний вимір*: колект. моногр. м. Рига, Латвія : європейське видавництво “Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2024. С.

17. Кравченко О.М. Ways of adaptation of Ukraine to international standards of legal protection of trade secret. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. № 5. С. 75–79.

18. Кравченко О.М. Охорона комерційної таємниці підприємств, установ та організацій від комерційного шпигунства. *Recht der Osteuropäischen Staaten*. 2018. № 4. С. 152–156.

19. Кравченко О.М. Охорона комерційної таємниці суб'єктів господарювання від актів недобросовісної конкуренції, комерційного, промислового, економічного шпигунства. *Jurnalul juridic national: teorie si practica*. 2019. № 1 (35). С. 91–93.

20. Кравченко О.М. Нормативно-правові заходи забезпечення комерційної таємниці в Україні. *Recht der Osteuropäischen Staaten*. 2019. № 1. С. 82–89.

21. Кравченко О.М. Структура правовідносин у сфері охорони комерційної таємниці в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 3. С. 137–145.

22. Кравченко О.М. Дивергенція між конфіденційною інформацією та комерційною таємницею в Україні. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. № 2. С. 110–116. DOI: 10.30525/2592-8813-2022-2-18

23. Кравченко О.М. Confidential information and trade secret as restricted information in Ukraine. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. № 3. С. 45–52. DOI: 10.30525/2592-8813-2022-3-6

24. Кравченко О.М. Проблеми правової природи комерційної таємниці як окремого виду таємної інформації в Україні. *Вісник Акад. праці, соц. відносин і туризму*. 2015. № 1–2. С. 59–65.

25. Кравченко О.М. Досвід зарубіжних країн в правовій охороні комерційної таємниці. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2015. № 1 (17). С. 91–98.

26. Кравченко О.М. Нові парадигми сучасних загроз комерційній таємниці. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2015. № 3 (19). С. 111–121.

27. Кравченко О.М. Перспективи адаптації законодавства України до міжнародних стандартів охорони комерційної таємниці. *Право України*. 2016. № 2. С. 175–181.

28. Кравченко О.М. Впровадження інноваційних напрямів правового забезпечення охорони комерційної таємниці. *Публічне право*. 2016. № 1 (21). С. 353–360.

29. Кравченко О.М. Взаємодія правоохоронних органів з підприємствами, установами та організаціями в охороні комерційної таємниці. *Вісник Акад. праці, соц. відносин і туризму*. 2016. № 3–4. С. 29–34.

30. Кравченко О.М. Актуальні проблеми захисту комерційної таємниці суб'єктів господарювання. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2016. № 1 (20). С. 69–82.

31. Кравченко О.М. Потреба України в Законі «Про комерційну таємницю». *Публічне право*. 2017. № 3 (27). С. 196–202.

32. Кравченко О.М. Економічне шпигунство. *Публічне право*. 2017. № 4 (28). С. 224–228.

33. Кравченко О.М., Ткачук Т.Ю. Яким має бути Закон «Про комерційну таємницю»? *Вісник Акад. праці, соц. відносин і туризму*. 2017. № 2. С. 10–18.

34. Кравченко О.М. Комерційне шпигунство. *Вісник Південного регіонального центру Нац. акад. правових наук України*. 2017. № 11. С. 41–48.

35. Кравченко О.М. Вдосконалення законодавства України щодо комерційної таємниці суб'єктів господарювання. *Інформація і право*. 2017. № 2 (21). С. 13–19. DOI: 10.37750/2616-6798.2017.2(21).273023

36. Кравченко О.М. Системний підхід у дослідженні комерційної таємниці як окремого виду таємної інформації. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2017. № 2 (22). С. 43–51.

37. Кравченко О.М. Право Служби безпеки України та Національного антикорупційного бюро України на доступ до комерційної таємниці суб'єктів господарювання. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2018. № 1 (23). С. 130–136.

38. Кравченко О.М. Стан захисту комерційної таємниці суб'єктів господарювання на тимчасово окупованих територіях України та в зоні проведення АТО. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2018. № 2 (24). С. 117–124.

39. Кравченко О.М. Охорона конфіденційної інформації в Україні. *Екологічне право*. 2022. № 3–4. С. 29–31. DOI: 10.37687/2413-7189.2022.3-4-4.6

40. Кравченко О.М. Удосконалення охорони комерційної таємниці та конфіденційної інформації в Україні для інтеграції в Європейське бізнес-середовище. *Нове українське право*. 2022. Вип. 6. Том 1. С. 211–220. DOI: 10.51989/nul.2022.6.1.29

41. Кравченко О.М. Інтеграція стандартів охорони комерційної таємниці України до європейського бізнес-середовища. *Ампаро*. 2022. Спецвипуск. Том 1. С. 175–181. DOI: 10.26661/2786-5649-2022-spec-1-25

42. Кравченко О.М. Конфіденційна інформація та комерційна таємниця в Україні. *Екологічне право*. 2023. № 1–2. С. 24–29. DOI: 10.37687/2413-7189.2023.1-2.4

43. Кравченко О.М. Інтеграція стандартів охорони конфіденційної інформації та комерційної таємниці України до стандартів Європейського Союзу. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4. Том 2. С. 189–195. DOI: 10.32850/sulj.2022.4.2.29

44. Кравченко О.М. Розмежування понять «конфіденційна інформація» та «комерційна таємниця» у стратегії інформаційної доктрини України. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. №4(81). С. 98–104. DOI: 10.32782/2523-4269-2022-81-4-1-98-104

45. Кравченко О.М. Охорона конфіденційної інформації та комерційної таємниці в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. Спецвипуск №1. С. 471–475. DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-471-475

46. Кравченко О.М. International experience of regulatory and legal protection of commercial business secrets. *Philosophy, economics and law review*. 2023. № 1. С. 285–295. DOI: 10.31733/2786-491X-2023-1-285-295

47. Кравченко О.М. Організаційно-правові заходи забезпечення охорони конфіденційної інформації та комерційної таємниці бізнесу в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2023. № 3. Том 34 (73). 2023. С. 48–53. DOI: 10.32782/TNU-2707-0581/2023.3/09

48. Кравченко О.М. Розмежування понять «конфіденційна інформація бізнесу» і «конфіденційна інформація про фізичну особу». *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. Спецвипуск № 2 (127). С. 22–29. DOI: 10.31733/2078-3566/2023-6-22-29

49. Кравченко О.М. Удосконалення організаційно-правового забезпечення охорони конфіденційної інформації та комерційної таємниці бізнесу в Україні. *Екологічне право*. 2024. № 1–2. С. 21–27. DOI: 10.37687/2413-7189.2024.1-2.4

50. Кравченко О.М. Комерційна таємниця як елемент інформації з обмеженим доступом в секторі інформаційної безпеки України. *Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави* : зб. матер. наук.-практ. конф. (Київ, 19.03.2015). Київ : Центр навч., наук. та період. видань НА СБ України, 2015. С. 435–436.

51. Кравченко О.М. Проблеми адаптації вітчизняного законодавства про комерційну таємницю до стандартів ЄС. *Модернізація українського суспільства у світлі угоди про асоціацію з ЄС* : зб. тез (Київ, 02–03.04.2015). Київ : Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2015. С. 107.

52. Кравченко О.М. Захист комерційної таємниці в Україні. *Україна в сучасному світі: виклики і можливості* : зб. тез наук. конф. викладачів, аспірантів і студентів (Київ, 13–14.04.2016) : у 2-х т. Т. 1. Секція 1. Київ : Акад. праці, соц. відносин і туризму, 2016. С. 88–90.

53. Кравченко О.М. Сучасні загрози комерційній таємниці в Україні. *Право як регулятор суспільних відносин: історія, теорія, практика* : матеріали міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 2016). Київ : ВГО «Майбутнє України» ; журнал «Публічне право». С. 78–80.

54. Кравченко О.М. Правове регулювання комерційної таємниці в Україні. *Цілі сталого розвитку: глобальні та національні виміри* : матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 05–06.04.2017) / за заг. ред. Т. В. Семигіної. Київ : Акад. праці, соц. відносин і туризму, 2017. С. 201–204.

55. Кравченко О.М. Стан охорони комерційної таємниці суб'єктів господарювання на тимчасово окупованих територіях України та в зоні проведення АТО. *Актуальні проблеми соціально-правового статусу осіб, постраждалих під час проведення АТО* : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 19.04.2017) / упор. Я. В. Журавель, О. С. Хопун

; заг. ред. Т. В. Семигіної. Київ : Акад. праці, соц. відносин і туризму, 2017. С. 36–39.

56. Кравченко О.М. Промислове шпигунство. *Правове регулювання суспільних відносин в умовах демократизації Української держави* : матеріали VII Міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 18–19.05.2017) / уклад. І. П. Голосніченко, Т. О. Чепульченко, В. Ю. Пряміцин. Київ : НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017. С. 128–129.

57. Кравченко О.М. Вдосконалення законодавства України у сфері захисту комерційної таємниці суб'єктів господарювання. *Розвиток Національної системи нормативно-правової інформації: комунікаційний та правовий аспекти (у контексті децентралізації влади в Україні)* : матеріали наук.-практ. конф. (Київ, 26.05.2017). Київ : НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017. С. 113–115.

58. Кравченко О.М. Право суб'єкта господарювання на комерційну таємницю та її захист в Україні. *Правова реальність у трансформаційних умовах розвитку сучасної держави* : зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція» (Київ, 28.02.2018). Київ : Центр учбової літератури, 2018. С. 58–61.

59. Кравченко О.М. Правове регулювання комерційної таємниці в Україні (інформаційно-правові аспекти). *Правове регулювання суспільних відносин на шляху до сталого розвитку* : матеріали VIII Міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 15–20.05.2018). Київ : НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2018. С. 236–237.

60. Кравченко О.М. Охорона комерційної таємниці суб'єктами господарювання в Україні. *Стан та перспективи реформування сектору безпеки та оборони України* : матеріали II Міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 30.11.2018). Київ : УДО України; КНУ «Ім. Тараса Шевченка»; Нац. акад. прокуратури України; Інститут УДО України КНУ «Ім. Тараса Шевченка», 2018. С. 300–301.

61. Кравченко О.М. Охорона комерційної таємниці від сучасних загроз. *Юридична практика в країнах ЄС та в Україні на сучасному етапі* : матеріали міжн. наук.-практ. конф. (м. Арад, Румунія, 25–26.01.2019). Арад : вид-во Західного ун-ту ім. Васіле Голдеш, 2019. С. 373–376.

62. Кравченко О.М. Удосконалення законодавства України в сфері охорони комерційної таємниці суб'єктів господарювання. *Євроінтеграція: польський досвід і українські перспективи* : матеріали міжн. наук.-практ. конф. (Одеса, 29.04.2019). Одеса : Міжн. гуманітарний ун-т, 2019. С. 54–59.

63. Кравченко О.М. Охорона комерційної таємниці. *New challenges of legal science in Ukraine and EU countries* : international scientific and

practical conference (Miskolc, Hungary, 04.19–20.2019). Miskolc: Izdevniecība «Baltija Publishing», 2019. С. 229–232.

64. Кравченко О.М. Сучасний стан нормативно-правової охорони комерційної таємниці в Україні. *Цивільне право і процес: витоки, здобутки та перспективи розвитку* : матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 18–19.12.2020). Київ : Київський регіональний науковий центр НАПрН України, 2020. С.105–108.

65. Кравченко О.М. Розвідувальна таємниця. *Права людини, демократія, правосуддя: проблеми, досягнення, перспективи* : зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція»(Київ, 10.12.2020). Київ : Центр учбової літератури, 2020. С.59–60.

66. Кравченко О.М. Розвідувальна таємниця як новий вид таємної інформації в Україні. *Право та закон: теорія, методологія, практика* : зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція» (Київ, 15.04.2021). Київ : Центр учбової літератури, 2021. С.38–41.

67. Кравченко О.М. Комерційна таємниця. *Право та закон: теорія, методологія, практика* : зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція» (Київ, 15.04.2021). Київ : Центр учбової літератури, 2021. С.57–61.

68. Кравченко О.М. Дистинкція між конфіденційною інформацією та комерційною таємницею. *Право та закон: теорія, методологія, практика* : зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція» (Київ, 15.04.2021). Київ : Центр учбової літератури, 2021. С.35–38.

69. Кравченко О.М. Конкурентна розвідка та конкурентна контррозвідка підприємства, установи чи організації. *Модернізація інститутів держави і права під впливом глобалізації* : зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція» (Київ, 25.11.2021). Київ : Центр учбової літератури, 2021. С. 57–62.

70. Кравченко О.М. Intelligence secret in Ukraine. *Роль права та закону в громадянському суспільстві*: зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. (Харків, 18-19.02.2022). Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2022. С. 61–65.

71. Кравченко О.М. Конфіденційна інформація в Україні. *Правова держава в умовах воєнного та післявоєнного стану* : зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція» (Київ, 09.06.2022). Київ : Центр учбової літератури, 2022. С. 43–46.

72. Кравченко О.М. Конфіденційна інформація та комерційна таємниця в Україні. *Роль юридичної науки у становленні нового світового порядку у воєнний і післявоєнний час* : зб. матеріалів Міжн.

юрид. наук.-практ. конф. (м. Рига, Латвійська Республіка, 29-30.07.2022). Рига : Балтійська міжнародна академія, 2022. С. 166–169. DOI: 10.30525/978-9934-26-229-6-42

73. Кравченко О.М. Комерційна таємниця та конфіденційна інформація у бізнес-просторі України. *Правові та безпекові аспекти життя в Україні* : зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція» (Київ, 14.10.2022). Київ : Центр учбової літератури, 2022. С.15–17.

74. Кравченко О.М. Стан та розвиток охорони комерційної таємниці в Україні. *Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики* : зб. матеріалів XV Міжн. юрид. наук.-практ. конф. Присвячена 102-річчю НУК імені адмірала Макарова (Миколаїв, 28–29.12.2022). Миколаїв: НУК імені адмірала Макарова, 2022. С. 171–174. DOI: 10.36059/978-966-397-287-9-48

75. Кравченко О.М. Особливості адміністративно-правової охорони конфіденційної інформації та комерційної таємниці в Україні. *Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених* : зб. Матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. до Дня науки та 30-річчя Нац. академії правових наук України (Київ, 18.05.2023). Київ: Науково-дослідний інститут правотворчості та науковоправових експертиз НАПрН України; Рада молодих вчених НАПрН України, 2023. С. 608–612.

76. Кравченко О.М. Специфіка написання докторської дисертації під час дії воєнного стану в Україні. *Актуальні питання підготовки дисертацій в умовах воєнного стану*: зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. (Рівненська область, 30.09.2023). Рівненська область: платформа українсько-польського видавництва «Liha-Pres», 2023. С. 86–90. DOI: 10.36059/978-966-397-321-0-26

77. Кравченко О.М. Розмежування понять «конфіденційна інформація про фізичну особу» та «конфіденційна інформація бізнесу» в Україні. *«ПРОКІЇВ»*: зб. матеріалів 1-ої всеукр. наук.-практ. конф. з міжн. участю (Київ, 26.03.2024). Київ: КНДУ «Науково-дослідний інститут соціально-економічного розвитку міста», 2024. С. 457–459.

78. Кравченко О.М. Комерційна таємниця та конфіденційна інформація бізнесу в Україні. *Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів*: зб. матеріалів Міжн. юрид. наук.-практ. конф. (Одеса, 26.04.2024). Одеса: Нац. університет «ОЮА»; Південний регіональний центр Нац. акад. правових наук України, 2024.

79. Кравченко О.М. Пропозиції щодо вдосконалення понятійно-категоріального апарату у сфері комерційної таємниці та конфіденційної інформації бізнесу в Україні. *Актуальні питання юридичної науки в*

дослідженнях молодих вчених : зб. Матеріалів II всеукр. наук.-практ. конф. до Дня науки (Київ, 17.05.2024). Київ: Науково-дослідний інститут правотворчості та науковоправових експертиз НАПрН України; Рада молодих вчених НАПрН України, 2024.

80. Кравченко О.М. Конфіденційна інформація та сімейна таємниця в Україні. *Розвиток сімейного законодавства України в умовах оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України*: зб. матеріалів Круглого столу (Київ, 04.06.2024). Київ: Науково-дослідний інститут правотворчості та науковоправових експертиз НАПрН України; Координаційне бюро з проблем сімейного права відділення цивільно-правових наук НАПрН України, 2024.

Information about the author:

Kravchenko Oleksandr Mykolaiovych,

<https://orcid.org/0000-0002-8870-7662>

Candidate of Juridical Sciences,

Doctoral Student

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

15, Heroyiv Oborony str., Kyiv, 03041, Ukraine